

SÄRKYMÄ

E-m Lampinen

E-M Lampinen

Särkymä

Kaakon kansa osa yksi

© 2025 E-M Lampinen

Kannen suunnittelu: Sami Kardell

Sisuksen taitto: E-M Lampinen & Sami Kardell

Kustantaja: BoD · Books on Demand,

Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki, bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,

22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-2822-2

Heille, jotka tuntevat
Merkityksen

Prologi

Siiri ei yleensä saanut järin hyviä arvosanoja, joten hän oli odottanut äidin ilahtuvan nähdessään oikeanopin kokeen melkein täydet pisteet. Mutta äiti huokaisi ja jatkoi takkinsa riisumista, ei onnitellut, ei halannut, ei edes taputtanut tytärtään poskelle.

Siirin suupielet taipuivat pakosti alaspäin. Äidillä oli raskas työ ammattiopiston ruokalassa, mutta yleensä tämä oli väsymyksestä huolimatta läsnä palattuaan kotiin. Hänen silmänsä, joiden vihreän sävyn Siiri oli perinyt, katselivat lasittuneina eteenpäin.

"Siirrytkö?" äiti pyysi ja Siiri astui kylpyhuoneen oven edestä, johon oli viereisestä huoneesta lennähtänyt kuullessaan ulko-oven käyvän. Iloisena, sisäinen valo onnesta hehkuen. Nyt se oli sammunut eikä hän ollut kuin onneton.

Hän kuunteli, kuinka äiti pesi kylpyhuoneessa kätensä, kuivasi ne sen jälkeen pyyhkeeseen. Hänen katseensa laskeutui, hän katsoi ensin kokeen yläreunaan kirjoitettua luku -7/7, sen jälkeen listausta sen alapuolella. Vasemmalla puolella paperia oli sanoja, jotka oli kirjoitettu koneella, oikealla hänen omalla käsialallaan kirjoitetut selitykset niille.

LOITSUKAS = yhteiskunnan hallitseva jäsen,
kykenevä käyttämään taikaa

PRIN = herra, rouva, neiti

VUOKSE = loitsukas, joka on synnyttänyt vauvan
(äiti)

VUKSI = loitsukas, jolla on lapsia mutta ei ole
synnyttänyt (isä)

SOVIN = loitsukkaan sisarus, joka on myös loitsukas

TAVAN = kykenemätön taikomaan

VAIHDOKAS = loitsukkaan ja tavan lapsi

Siiri oli saanut miinuksen, koska oli käyttänyt vuoksesta ja vuksista nimitystä äiti ja isä, mikä oli ankarasti kielletty. Ihmisillä oli äiti ja isä, koska he lisääntyivät likaisesti kuin eläimet. Niin opettaja oli koulussa sanonut, kun he olivat tunnilla opiskelleet oikeaa sanastoa.

Äiti tuli pois kylpyhuoneesta ja meni keittiöön, Siiri jalanjäljissään. Oikeastaan huone ei ollut pelkästään keittiö, vaan se toimitti sen lisäksi myös olohuoneen ja makuuhuoneen virkaa. He elivät kahdestaan, ja tavanihmisille määrättiin perhekoon mukaan koti. Sitä ei saanut valita itse. Heille oli määrätty pieni asunto, mutta ainakin heillä oli oma paikka, missä käydä vessassa ja peseytymässä. Yleissaunoissa ei kuulemma ollut turvallista.

"Äiti", Siiri sanoi, empi hieman, jatkoi: "Etkö sinä ole ylpeä minusta? Ei kai sinua haittaa, että sain miinuksen?"

"Ei tietenkään", äiti sanoi. Hän oli pysähtynyt kaapille ja otti sieltä puuroaineksia esiin, kasasi ne kapealle pöydälle kaksilevyisen hellan viereen.

"Mutta..." Siiri kallisti päätään ja vaalea polkkatukka valui puoliksi silmille. Hän sipaisi kurittomat suortuvat takaisin korvansa taakse. "Oletko sinä pettynyt?"

Äiti otti kattilan ja laski siihen vettä, vasta sitten puhui: "Minä olen ylpeä sinusta, että sait hyvän numeron. Olen vain sitä mieltä, että tuollaisen opettaminen on ajanhaaskausta."

"Ajanhaaskausta?"

"Luuletko sinä, että loitsukkaat opettelevat miksi meitä kutsua?"

Siiri aukoi hetken tyrmistyneenä suutaan.

"Kyllä, koska mekin niistä", hän lopulta sanoi. Hän ei ollut ikinä miettinyt sitä, mitä loitsukkailla opetettiin kouluissa. Eihän hän edes tuntenut ketään muuta loitsukasta kuin opettajansa. Näennäisesti loitsukkaita oli kaikkialla - lehdistä, radioissa, mainoksissa - mutta he eivät olleet henkilökohtaisesti osa Siirin elämää. Loitsukkaat päättivät kaikesta, mutta niin se oli aina ollut, eikä hän, yhdeksänkesäinen, edes ymmärtänyt politiikkaa.

"Loitsukkaat eivät tiedä mitä sanat äiti ja isä tarkoittavat, eivätkä he välitä tietääkään. He eivät välitä meistä tavanihmisistä", äiti sanoi niin kylmällä äänellä, ettei Siiri uskonut koskaan kuulleen äitinsä puhuvan niin.

"Ne ovatkin loitsukkaita", Siiri mutisi. Äiti oli äkkiä muuttunut vieraaksi, vaikka Siiri tunnistikin nutturalle kietaistun vaalean tukan ja ruudullisen arkimekon. Siinä oli jotain pelottavaa.

"Se, mihin perheeseemme olemme sattuneet syntymään, ei pitäisi määritellä sitä, mitä me olemme ja mitä saamme elämässämme aikaiseksi." Äiti laski kattilan hellanlevylle ja napsautti sen päälle. Hänen

liikkeensä olivat jäykkiä, melkein kuin hän olisi esittänyt huonosti rooliaan jossain näytelmässä.

"Sikosuolla ei edes ole loitsukkaita!" Siiri huudahti. "Paitsi minun opettaja, mutta se on ainoa!"

Viimeinkin äiti kääntyi. Hänen kasvoillaan oli surullinen ilme hänen polvistuessaan kasvokkain tyttärensä kanssa.

"Voi Siirinen", hän sanoi painaessaan kämmenensä Siirin olkapäälle. "Heitä on kaikkialla. He eivät aina ole läsnä, mutta niin pitkään, kun meitä tavanihmisiä on, niin pitkään he pyrkivät pitämään meitä liekassaan. Muista: ajattele aina omaa parastasi. Sitä, mikä meille *tavanihmisille* on tärkeintä."

Siiri nyökkäsi, vaikka ei ymmärtänyt mitä äiti tarkoitti. Ihan vain koska niin kuului tehdä.

Illalla hän makasi sängyssään, mietti koettaan ja kuunteli, kuinka äiti tuhisi nukkuessaan hänen vieressään. Hän oli aina luottanut äidin sanoihin, eikä tämä ollut kertaakaan aiemmin sanonut loitsukkaista mitään pahaa. Loitsukkaita ei yksinkertaisesti pilkattu tai haukuttu, koska he olivat paljon älykkäämpiä ja aikaansaavampia kuin mitä tavanihmiset. Niin Siirille oli opetettu siitä saakka, kun hän oli mennyt yksivuotiaana lastenseimeen hoidettavaksi äidin työpäivien ajaksi.

Hän ei halunnut epäillä mitään, mutta äidin sanat olivat iskostuneet syvälle. Loitsukkaat eivät välittäneet tavanihmisistä.

Oliko se todella muka niin?

Luku 1 – Vuosia myöhemmin

Lapsena koulussa saadut opit olivat tiukasti Siirin mielessä hänen painaessa koristeelliseen oveen kiinnitettyä ovikelloa kolmetoista vuotta myöhemmin.

Kesti hetken, ennen kuin ovi aukesi, ja ne olivat yhdet Siirin elämän jännittävimmistä minuuteista. Hän oli onnistunut pitämään olonsa reippaana, sillä hän harvoin jännitti yhtään mitään, mutta nyt, seistessään kirkkain värein maalatun ulko-oven takana, hän mietti tosissaan pinkaisevansa pakoon. Hän oli pelkkä ihminen, typerä tallukka, täysin hyödytön. Mitä hän muka voisi tarjota loitsukkaille, ei yhtikäs mitään! Prin Alcenius oli varmasti niin rikas ja voimakas, että Siirin tarvitsisi tehdä yksi ainoa erhe, niin hän saisi heittää hyvästit elämälleen. Hän oli kaksikymmentäkaksi, aikuinen mutta silti aivan liian nuori kuolemaan, hän ei halunnut kuolla, hän halusi takaisin äidin luokse, hän olisi jopa palanut mieluummin ammattiopistoon kuin ollut tässä, seisomassa karhunluolan suulla, pilaamassa elämänsä ennen kuin se edes -

Ovi avautui ja Siirin edessä seisoj hänen itsensä mittainen loitsukas. Sitten kouluvuosien Siiri ei ollut ollut yhtä lähellä loitsukasta kuin mitä nyt.

"Hyvää päivää", loitsukas sanoi, hymyillen ystävällisesti. Puolipitkä, kuparinpunainen tukka kehysti miellyttäviä ja jollain tapaa iättömiä kasvoja, vaikka hän luultavasti oli Siirin äidin ikäluokkaa. Hän oli pukeutunut ruskeankirjavaan kietaisupuseroon ja oransseihin housuihin, jotka kiristivät nilkoista.

” P-päivää” , Siiri änkytti ja tunsi heti häpeän punan nousevan kasvoilleen. Ei hän tavallisesti änkyttänyt. ” Olen Siiri Lehmus.”

”Sitä arvelinkin” , ovenavaaja sanoi ja ojensi kätensä tervehdykseen. ”Olen Tauri Alcenius, hauska tavata viimein.”

Siiri ei ollut koskaan aikaisemmin edes hipaissut loitsukasta, joten hän tarttui prin Alceniuksen käteen hieman epävarmana. Kihelmöisikö loitsukkaan iho, olisiko hänen kädessään poikkeuksellista voimaa?

Mitään outoa ei tapahtunut, ainoastaan se, että koskettaessaan prin Alceniuksen kättä välitön rauha valtasi Siirin sisimmän. Kaikki jännitys ja pelko, jotka silmänräpäys sitten olivat jäytäneet häntä, katosivat sen siliän tien.

Tunne säilyi prinin päästäessä hänet eteiseen. Yleisen tiedon mukaan loitsukkaiden kodit olivat ihmisten koteja värikkäämpiä ja ainakin Alceniuksilla se piti paikkansa. Eteisen seinät olivat pehmeämpunaiset ja seinustalla roikkui kookas seinäryijy. Lattialla oli siistissä järjestyksessä monta kankaista kenkäparia ja muutama puinen, ja niiden yläpuolella roikkui rekissä kirjavia viittoja ja yksi yksinäinen takki.

”Näytän sinulle huoneesi, voit jättää sinne laukkusi ja takkisi” , prin Alcenius sanoi ja viittoi Siirin mukaansa. Eteinen vei hämääjän käytävään. Yksi sen ovista vei pieneen, vaatimattomasti sisustettuun huoneeseen, joka oli huomattavasti muita huoneita hillitympi värimaailmaltaan. Siellä oli sänky, matala lipasto ja kirjoituspöytä tuoleineen.

” Saat hankkia lisää huonekaluja, jos tahdot ja tarvitset” , prin ehdotti, mutta Siiri pudisti päätään.

”Tämä on täydellinen näin” , hän sanoi vilpittömästi. Hän oli odottanut saavansa pienen nurkan keittiöstä tai jopa ruokasuojasta, ei omaa huonetta. Se oli puhtaasti iloinen yllätys.

”Se on ilo kuulla. Toivon todella, että viihdyt täällä.”

”Kiitos, prin Alcenius.”

”Sano vain prin Tauri. Onhan lapsillani sama sukunimi.”

Raolleen jääneeltä ovelta kuului vaimea koputus, joka katkaisi Siirin mietteet. Odottamatta vastausta koputtelija, Siiriä nuorempi nainen, kurkisti huoneeseen ja puhui prin Tauri Alceniukselle: ” Prin, voinko lähteä jo asioille?”

”Voit mennä, Ebba” , prin vastasi, ”mutta tervehdi ensin uutta keittäjätärtämme.”

Tytön kasvoille nousi ujo hymy ja hän astui sisään käsi ojossa. Hänen pitkä, vehnänvaalea tukkansa roikkui letillä selkää vasten, ja olkapäitä peitti kukkakuvioinen huivi.

”Olen Ebba”, hän sanoi hänen ja Siirin kätellessä. ”Olen kotiapulainen.”

”Hauska tavata, Ebba. Minun nimeni on Siiri”, Siiri sanoi, salaa hyvillään siitä, ettei ollut asunnon ainoa tavanihminen. Ebba varmasti osaisi auttaa, jos hänelle tulisi jotain ongelmia loitsukkaiden oikeaoppisessa palveluksessa.

Prin Tauri nyökkäsi kevyesti. Ebba päästi irti Siirin kädestä ja oli poissa yhtä hiljaa ja nopeasti kuin oli saapunutkin. Prin Tauri kääntyi takaisin Siiriä kohti ja selitti, että kotiapulainen hoiti asunnon siivoamisen, pyykkäämisen ja muut vastaavat työt. Siirin tehtävä oli valmistaa ruokaa ja ostaa oikeat ainekset.

"En ole aiemmin palvellut loitsukkaan taloudessa, prin Tauri, mutta olen perehtynyt loitsukkaiden ruokavalioon", Siiri sanoi suoraan. "Onko teillä tai lapsillanne jotain, mitä ehdottomasti ette syö?"

Prin Tauri kallisti päätään, mietti hetken, sitten: "Ei ole. Oma on kiukutellut lihansyönnistä jonkin aikaa, mutta se on pelkkä vaihe. Keittiöstä löytyy muutama keittokirja, entiset kokkimme ovat hakeneet niistä inspiraatiota."

Keittiöstä löytyi hyllyllinen keittokirjoja sekä uutuuttaan hohtavat välineet ja työkalut. Siiri ei voinut hillitä itseään, vaan huokaisi ihastuneena nähdessään sähköuunin, joka oli niin kiiltävän tuliterä, ettei sitä oltu käytetty ehkäpä kertaakaan.

"Teetätimme keittiöremontin viime kuussa", prin Tauri sanoi aivan kuin olisi pystynyt lukemaan Siirin ajatukset.

"Sen huomaa", Siiri vastasi. "Haluatteko, että aloitan heti työskentelyn? Koska minulle se käy mainiosti!"

Prin Tauri pudisti päätään hymyillen. "Saat tänään pitää vapaapäivän. Kaksoset ovat koulunsa kanssa leirillä - tämä on heidän toiseksi viimeisin kouluviikkonsa ennen lomaa - ja minä haen Seesin koulusta, josta menemme suoraan sovinini luokse syömään. Tee olosi kotoisaksi, saat vapaasti tutustua uuteen kotiisi."

Uusi kotisi. Se kuulosti samalla innostavalta, että kauhean lopulliselta.

Siiri katsoi ulos ikkunasta, hyvillään siitä, että oli asunut kerrostalossa koko elämänsä, muuten häntä olisi huipannut katsoa viisikerrosta alemmas maahan.

Kotona Sikosuolla hän olisi nähnyt naapuritalon ankean harmaan seinän, mutta täällä, hänen uudessa kodissaan Avaran kaupungissa, alhaalla aukeni pieni, harvapuinen puisto ja sen takana kulkeva joki, jonka yli vastarannalle pääsi puista siltaa pitkin. Siellä jatkuivat punaisista tiileistä rakennettujen kerrostalojen rivistöt, kuin peilikuvana siitä puolesta, jossa Siiri parhaillaan oli.

Hänen katseensa osui sillalla kulkevaan, vaunuja edellään työntävään loitsukasäitiin, joka -

"Ei, ei äiti. Loitsukkailla ei ole äitejä", Siiri muistutti kuiskaten itseään. Loitsukkailla ei ollut äitiä ja isää vaan vuokse ja vuoksi.

Olikohan prin Tauri synnyttänyt lapsensa vai hänen edesmennyt puolisonsa? Siirin pitäisi tarkasti kuunnella, millä lapset kutsuisivat hänen työnantajansa. Tosin, koko juttu ei edes kuulunut hänelle, mutta kuitenkin. Oli ihan tavallista olla kiinnostunut tällaisista asioista, eikö ollutkin?

Hän kuuli ulko-oven käyvän. Prin Tauri oli lähtenyt puolisen tuntia sitten, joten Siiri oletti tulijan olevan Ebba, ja se passasi hänelle mainiosti. Hän halusi puhua tämän kanssa rauhassa, kysellä millaista elämä Alceniuksilla todellisuudessa oli.

Siirin toive tuli toteen, sillä juuri Ebba oli eteisessä, sylissä kaksi isoa paperikassia.

"Voinko auttaa sinua?" Siiri tiedusteli. Jos Ebba olisi ollut tutumpi, ei Siiri olisi aikaillut tarttua toiseen kassiin ja kantaa sitä, mutta uusiin tuttavuuksiin tutustuessa kannatti olla varovainen.

Vastaukseksi hän sai vienon hymyn ja ilmoituksen, että kyllä se kävisi. Yhdessä he kantoivat paperikassit keittiöön pöydälle.

"Minä olen hoitanut ruokaostokset, mutta nyt alkaa olla sinun vuorosi", Ebba sanoi purkaessaan ostoksia jääkaappiin.

"Prin Tauri sanoikin niin."

"Hyvä. Onko Avara sinulle tuttu?"

"Suoraan sanottuna ei. En ennen tätä päivää ollut edes käynyt täällä."

"Ahaa, minun pitääkin sitten antaa sinulle kartta, niin näet missä saat kulkea."

"Saan? Onko sitten paikkoja, jonne *en* saa mennä?"

Ebba katsoi yhtä kummastuneena Siiriin mitä tämä häneen. "Mistä sinä oikein olitkaan kotoisin?"

"Sikosuolta", Siiri sanoi, pohtien kuumeisesti mitä väärää oli vahingossa tullut sanoneeksi. Avara oli niin suuri kaupunki, että varmasti siellä oli paikkoja, jonne ei ollut turvallista mennä. Mutta olivatko ne muka kokonaan kielletty ja jos olivat, niin miksi?

Ebba nosti jauhopaketin kuiva-ainekaappiin ennen kuin sanoi mitään, aivan kuin olisi etsinyt, miettinyt sanoja, pelannut aikaa itsensä hyväksi.

"Siellä ei taida olla paljon loitsukkaita", hän lopulta totesi. "Koska mikäli olisi, sinä tietäisit, että on paikkoja, minne sinä, *tavanihminen*, et saa mennä. Ne kadut, rakennukset, puistot... ne ovat kaikki loitsukkaita varten. Ei muita."

Siiri ei osannut sanoa mitään. Hän olisi tahtonut lähteä väittämään vastaan, ilmoittaa että Ebba valehteli, mutta silloin hän olisi ollut väärässä. Ebba tuns Avaran häntä paremmin, pakosti tuns, koska Siiri ei tiennyt paikkakunnasta muuta kuin nimen.

Ebba oli saanut ostoksensa purettua, ja seuraavaksi hän meni kapean oven luokse, jonka Siiri oletti vievän komeroon. Sen takaa ilmestyi kuitenkin pieni huone,

Hyväsydäminen Siiri saa keittäjättären paikan lesken ja tämän kolmen lapsen luota.

Siiri on tavan, joku joka ei omaa taikavoimia.

Alceniukset ovat loitsukkaita, heitä jotka kykenevät taikomaan - ja jotka hallitsevat maailmaa juuri siksi.

Samaan aikaan nuori loitsukas, Ven Alcenius, yrittää miellyttää vaikeita vanhempiaan ja puolustaa häntä, johon tahtoo luottaa enemmän kuin kehenkään toiseen.

Särkymä on ensimmäinen osa kirjasarjasta Kaakon kansa, joka kertoo sukusalaisuuksista ja tavallisesta elämästä suurten mullistusten aikana.

